
Čarna Jovanović, Milan Vukašinić,
Milan Živančević i Uroš Pešić

Omladinska strana Gročanskih novina

U ovom radu obrađujemo Omladinsku stranu Gročanskih novina koja je izlazila od januara 1976. do aprila 1982. godine. Analiza je urađena na osnovu već utvrđenih sadržinskih kategorija. Ocenjivan je stav autora prema Savezu socijalističke omladine, Savezu komunista, lokalnim institucijama, omladini i kulturi. Na osnovu dobijenih rezultata i grafičkih prikaza pokušali smo da izvedemo zaključke o tome kako se taj stav menjao i od čega su te promene zavisile. Cilj istraživanja je bio da vidimo koje su teme bile najzastupljenije i zbog čega. Takođe nas je zanimala uređivačka politika Omladinske strane i faktori koji su na nju uticali.

Uvod

Omladinska strana je bila deo Gročanskih novina i izlazila je od januara 1976. do aprila 1982. godine. Pokrenuta je na inicijativu predsedništva Opštinske konferencije Saveza Socijalističke Omladine i imala za cilj da obaveštava o aktivnostima SSO-a. Novine nisu izlazile redovno. Na godišnjem nivou prosečno izašlo je oko 6 brojeva. Najviše brojeva je izašlo 1976. godine (10), a najmanje 1980. godine (4). Već 1981. godine broj se povećava (6) i ostaje konstantan i sledeće godine. Novine, a sa njima i Omladinska strana, izdavane su sa zakašnjenjem i često u vidu dvobroja. Iako je bilo predviđeno da Omladinska strana izlazi u svakom broju, nije uvek bilo tako. Moguće je da je uzrok tome bio nedostatak sadržaja vezanog za delovanje SSO-a, jer se od 1979. godine strana sve više popunjavala izveštajima sa akcija izviđača i ferijalaca, a česti su izveštaji i sa nastupa kulturno-umetničkih društava i literarni sastavi. Kao

primeri se mogu uzeti čitavi dvobroji iz maja-juna i julske broja 1979. godine u kojima bilo je samo lite-rarnih sastava i pesama (56% ukupnog broja tekstova te godine činili su literarni radovi), (GN 99) dok je strana iz novembra 1979. godine bila posvećena izviđačima (GN 103). Na Omladinskoj strani se prosečno nalazilo 8 članaka i 2 grafička priloga. Najviše članaka je objavljeno jula 1981. godine (16), a najmanje januara 1982. godine (3).

Tokom izlaženja Omladinske strane bilo je svega nekoliko rubrika (Predstavljamo vam, Omladinci za primer, Osvrt i Omladinski teleks), a nijedna od njih nije izlazila kontinuirano. Jedine rubrike koje su duže postojale bile su: "Predstavljamo vam" i "Omladinci za primer". Rubrika "Omladinci za primer" izlazila je od januara 1976. godine do februara-marta 1977. godine. Rubrika "Predstavljamo vam" bavila se predstavljanjem organizacija SSO. Izlazila je tokom 1976. godine, početkom 1977. i 1980. godine. U početku su se u ovoj rubrici iznosili samo pozitivni primeri organizacije SSO-a, međutim od 1981. godine počinju da se pojavljuju članci sa izraženim negativnim stavovima. Druge su se rubrike pojavile u svega nekoliko brojeva i njihova svrha je bila da prenose kratke vesti, uglavnom o događanjima u kojima je učestvovao SSO.

Omladinsku stranu uređivala je Opštinska konferencija SSO. Analizom članaka dolazimo do zaključka da je procenat nepotpisanih članaka mnogo

---

Čarna Jovanović (1990), Smederevo, 27. marta 16, učenica 2. razreda Gimnazije u Smederevu

Milan Vukašinić (1989), Leskovac, Vrljaka 111/8, učenik 3. razreda Gimnazije u Leskovcu

Milan Živančević (1990), Smederevo, Banatska 31, učenik 2. razreda Gimnazija u Smederevu

Uroš Pešić (1990), Ljubovija, Azbukovačka 98, učenik 2. razreda Gimnazije "Vuk Karadžić" u Ljuboviji

veći nego procenat potpisanih. Taj broj se kretao od 49% nepotpisanih članaka 1981. godine do čak 97% nepotpisanih članka 1977. godine. Upoređivanje imena potpisanih autora sa spiskom imena rukovodilaca SSO-a pokazuje da je 36% njih činilo rukovodstvo SSO-a. Oni su napisali 40% svih potpisanih članaka na Omladinskoj strani tokom 6 godina njenog izlaženja. Sa obzirom na to da su 22% potpisanih tekstova bili literarni radovi učenika, ostaje 38% tekstova autora čija su imena potpisana, a za koje ne možemo da tvrdimo da su bili članovi SSO-a. Od svih članaka sa negativnim stavom potpisano je svega 25% onih koji govore o lokalnim institucijama, 27% onih koji govore o SSO-u, 40% onih o omladini, a 60% o kulturi. Za KPJ, pak, nema članaka sa negativnim stavom.

Metod istraživanja

Istraživanjem je obuhvaćen celokupan sadržaj tekstova objavljenih na Omladinskoj strani Gročanskih novina u periodu od 1976. do 1982. godine.

Kategorizacija

Tekstovi sa ovako formiranog popisa su podvrgnuti kvantitativnoj i kvalitativnoj analizi sadržaja. Osnovna jedinica analize je bio tekst, posmatran preko izdvojenih parametara (kategorija): *autor teksta, naslov teksta, broj stranice na kojoj se tekst nalazi, broj reči i grafičkih priloga koje sadrži, stav autora prema Komunističkoj partiji Jugoslavije, te prema SSO, lokalnim institucijama i omladini*.

Vrednosti formalnih kategorija (*autor, naslov, broj reči koje tekst zauzima, broj grafičkih priloga, broj stranice na kojoj se tekst nalazi*) su neposredno uzeti iz analiziranog teksta. Sa druge strane, modaliteti sadržinskih kategorija nastali su posle preliminarnog upoznavanja sa slučajnim uzorkom tekstova i mahom su trostepeni, sa stepenima koji izražavaju određeni nivo intenziteta. Trostepenost modaliteta je u skladu sa preporukom da se kategorizacija može izvršiti lakše i pouzdanije ukoliko je broj modaliteta manji (Havelka *et al.* 1996/1997)

Predviđeni modaliteti sadržinskih kategorija su: pozitivno, neutralno, negativno (za kategorije vezane za stav autora prema SSO, KPJ, lokalnim institucijama i omladini).

Tekstove je samostalno ocenjivalo i razvrstavalo troje koderi. Oni su, potom, svoje stavove usaglašavali i unosili u jedinstvenu bazu podataka.

Rubrika *Omladinac za primer*, u kojoj su ističane poželjne osobine omladinaca u tadašnjem društvu, izdvojena je i podvrgnuta analizi sadržaja sa rečju kao osnovnom jedinicom.

Kvantifikacija i elektronska obrada jedinica analize

Izdvojeni i razvrstani po kategorijama, tekstovi su kvantifikovani i obrađeni elektronskim putem u cilju određivanja učestalosti objavljivanja tekstova koji su predmet ovog istraživanja, te poređenja modaliteta stavova njihovih autora.

Rezultati i diskusija

Odnos prema SSO-u

Teme koje su bile zastupljene na Omladinskoj strani uglavnom su se ticale SSO-a, njegove organizacije, izbora predsedništva i akcija koje je organizovao. Takvi članci čine ukupno 45% ukupnog broja članaka. Pisano je i o radnim akcijama (17%) i kulturi (15%). Skoro identične vrednosti dobijamo na osnovu pregleda zastupljenosti tema po broju reči. članci koji se bave SSO-om sadrže 45% ukupnog broja reči svih članaka na Omladinskoj strani, ali taj broj nije bio konstantan na godišnjem nivou i varirao je od 1760 reči 1982, do 4810 reči 1977. godine. članci o radnim akcijama sadrže 17% reči, a o kulturi 16%. Takođe, članci koji su imali najviše grafičkih priloga bili su oni o SSO-u. Ovo nije iznenađujuće jer je Omladinska strana bila glasilo ove organizacije i osnovni cilj je bilo njeno predstavljanje kao značajnog faktora za izgradnju pravilne političke svesti omladine (GN 77). Organizacije SSO-a po opštinama su "imale mogućnost da direktno učestvuju u donošenju svih važnih odluka za život u mesnoj zajednici za koju su oni zainteresovani" (GN 77). Prvih godina nije bilo mnogo članaka u kojima se kritikuje SSO. Čak i kada bi bilo neke kritike, ona bi bila tu samo da pojača pozitivan utisak o SSO-u. Na primer, govorilo se o problemima koje je SSO imao, ali koje je uprkos svemu uspešno prevazišao, te da funkcioniše bolje nego ranije (GN 69).

Posle 1980. godine naglo opada broj članaka o SSO-u uopšte, a povećava se broj članaka sa nega-

tivnim stavom prema njemu i radnim akcijama. Ranijih godina pisane su pesme koje su veličale radne akcije (GN 74), govorilo se da je “značaj radnih akcija višestruk i neprocenljiv” (GN 93), a omladinci koji su učestvovali u akcijama su hvaljeni (GN 69). Dolaskom novog rukovodstva, 1980. godine, raste i stepen kritike preterivanja na akcijama i kritikuje se rukovodstvo brigada koje traži više nego što što brigadiri mogu da pruže. Govori se da, iako se uvek “težilo priznanjima, ... ne treba juriti rekordne prebačaje norme” pošto bi to moglo imati posledica (GN 119). U ovom periodu takođe počinje da se govori negativno i o omladini. Kaže se da je veoma malo zainteresovana (GN 129), da vreme provodi po kafanama, da se sve više odaje alkoholu, pušenju i drogama (GN 115), da nije dovoljno politički aktivna i da se nedovoljno uključuje u političku borbu (GN 104). Iako se govori negativno, takav stav nikada nije bio preovlađujući. Najviše članaka sa negativnim stavom je izašlo 1980. godine (36%), a onda taj broj opada, 1981. (26%) i 1982. godine (12%). Ipak, članaka sa pozitivnim stavom je uvek bilo više od 60%, a najviše ih je bilo 1976. godine (84%).

Nagli porast broja članaka o kulturi se uočava 1982. godine, verovatno zbog nedostatka sadržaja o SSO-u. Te godine je najviše članaka bilo posvećeno kulturi (38%), ali stav o kulturi se nije mnogo menjao. Od ukupnog broja članaka o kulturi, uvek je više od 50% izražavalo pozitivan stav, a 1982. godine bilo je čak 91% takvih članaka.

Nema mnogo članaka sa negativnim stavom autora prema SSO-u, sem poslednjih godina postojanja ove strane kada se prvi put uočava kritički odnos. Tada, 1980. godine, dolazi do smene rukovodstva SSO-a i na njegovo mesto dolazi rukovodstvo u kome je predsednik bio samo koordinator i u kome su se njegove nadležnosti prenele na ostale članove rukovodstva (GN 111). Odstupa se od idealizovane i daje se mnogo realnija slika stvari. Ranije se govorilo o “uspešno izvedenim akcijama”, “jačanju saradnje sa SK”, “razvoju aktivnosti društvenih organizacija” (GN 77). Nova uprava je iznosila slabosti stare, ali je takođe pisano i o krizi u kojoj se SSO u tom trenutku nalazio. Primer za to je članak posvećen sastanku rukovodstva SSO-a Beograda i rukovodstva Saveza komunista Beograda gde se kaže da je rukovodstvo SK iznelo svoje nezadovoljstvo načinom na koji SSO prilazi političkim pitanjima jer je “star i nepromenjen”, ali

da je uzrok toga i “prilaz društva koji je potrebno menjati” (GN 104). Takođe je rečeno da je “osnovni nedostatak SSO-a omladina koja nije dovoljno politizirana” (GN 104). Iznose se i negativni primeri organizacije SSO-a. Januara 1981. godine pojavljuje se članak sa najviše izraženim negativnim stavom. To je članak o SSO Begaljica. U njemu se govori o “maloj aktivnosti omladine” koja slobodno vreme “provodi po kafanama”, jer “Dom omladine ne može da se koristi ni za najosnovniju upotrebu”, a kao jedan od krivaca za ove probleme navodi se organizacija koja duže vreme nije radila (GN 113).

Odnos prema lokalnim institucijama

Stav prema lokalnim institucijama se, slično stavu prema SSO-u, naglo menja 1980. godine. Lokalnim institucijama se smatraju institucije lokalne vlasti, kao i Osnovne organizacije udruženog rada (OOUR), odnosno fabrike i preduzeća, pa i Gročanske novine. Jedan od ciljeva SSO-a bilo je uključivanje omladine u radne pogone, njihovo upoznavanje sa radom i inspirisanje na angažovaniji rad. Zbog toga je pokrenuta i akcija “Mladi radnik – samoupravljač”, koja je imala za cilj da “afirmiše rad i stvaralaštvo mladih radnika, razvijanjem i negovanjem boljih odnosa prema radu i radnim zadacima, podsticanjem svakog pojedinca na veće zalaganje” (GN 87). Prema tome, stav autora prema OOUR-ima se uglavnom menjao u zavisnosti od toga u kojoj su meri oni podržavali ovu i druge omladinske akcije. Tako od 1977. godine raste broj članaka sa negativnim stavom. Govori se o preduzećima u kojima rade srednjoškolci i doprinose boljoj proizvodnji, ali da za to ne dobijaju nikakvu nadoknadu i da im čak nisu obezbeđeni elementarni uslovi za rad (GN 88). Ipak, tada još uvek prevladuje pozitivan odnos u 50% članaka 1977. godine, a 1978. godine u 62%. Od 1980. godine prevladuje neutralan i negativan stav, dok nivo članaka sa pozitivnim stavom opada na 25%, odnosno 33% 1981. godine.

Odnos prema KPJ i Titu

Članci koji govore o Titu čine 7% ukupnog broja članaka. Ako analiziramo zastupljenost po broju reči oni čine 9%. Ova razlika je bila uslovljena velikim obimom tekstova. Takođe, u posmatranom periodu nijedan autor nije izneo negativan stav prema KPJ-u, odnosno tokom šest godina izdavanja Omladinske

strane nijedan članak nema kritički sadržaj. Prvih godina bilo je dosta članaka sa neutralnim stavom, najviše 1976. godine (46%). Najveći broj članaka sa pozitivnim stavom prema KPJ-u izdat je 1979. godine. Ove godine je došlo do porasta broja literarnih radova kojima je popunjavao prostor, a koji su, u ovom periodu uvek imali Tita za temu. Ne može se sa sigurnošću tvrditi da li je došlo do stvarne promene u uređivačkoj politici, ili su ovi literarni radovi korišćeni samo u nedostatku drugih sadržaja. Zato se ovaj podatak mora uzeti s rezervom. Mnogo je bitnija promena u odnosu prema KPJ-u koja je zabeležena 1982. godine. Tada svi članci imaju pozitivan odnos prema partiji.

Kada je Omladinska strana prvi put izašla nalazila se na četvrtoj strani, kasnije je pomerana sve do četrnaeste strane. To govori o stavu uredništva Gročanskih novina prema SSO-u i, samim tim, o njihovom međusobnom odnosu u datom trenutku. Njihov stav je bio povezan sa ulogom koju je SSO imao tada u društvu. On je u to vreme sve više postajao organizacija koja je bila zadužena samo za organizovanje omladinskih akcija i njegoa politička uloga se smanjivala. Čak je i rukovodstvo Saveza komunista bilo nezadovoljno njegovim radom (GN 104). Kako je njegov značaj opadao, tako se i stranica pomerala na poslednje strane novina.

U Gročanskim novinama ne postoji nagoveštaj da će doći do gašenja Omladinske strane. Ona iznenada prestaje da izlazi aprila 1982. godine. U narednim izdanjima novina štampane su strane koje su sadržajno odgovarale Omladinskoj strani i koje su obrađivale slične teme. Ipak, primetan je manji broj članaka koji su se bavili SSO-om. Naime, od ukupnog broja članaka napisanih na tim stranama 37% se bavi radnim akcijama, 30% kulturom, 23,3% SSO-om, 7% Titom, a 3% su literarni radovi. Radne akcije, kultura i SSO su bili sadržaji kojima je i na Omladinskoj strani posvećivano najviše pažnje, a ni ovde nema nekog bitnog odstupanja od stava koji je tamo iznošen. Negativan stav prema SSO-u, omladini i kulturi javlja se u manjoj meri tek 1982. godine. Od potpisanih autora 44% njih je pisalo članke i za Omladinsku stranu, te je i to uzrok podudarnosti u sadržaju.

“Omladinci za primer”

U prve dve godine izlaženja Omladinske strane, jedna rubrika je bila posvećena predstavljanju omladinaca koji su se istakli svojim aktivnostima. Tako

je SSO, kome je Omladinska strana bila glasilo, postavljao model za ostale omladince. Ističući pojedine osobine i delovanja uzornih omladinaca, rukovodioci SSO-a su stvorili okvirnu sliku poželjnih osobina jednog omladinca u tadašnjem društvu. U periodu od januara 1976. do marta 1977. godine predstavljeno je pet omladinaca i četiri omladinke za primer. Analizirajući tekstove sa rečju ili sintagmom kao osnovnom jedinicom, može se utvrditi koje su reči najfrekventnije i samim tim, koje su to osobine ili aktivnosti poželjne za jednog omladinca.

U rubrici su predstavljani omladinci različite starosne dobi, a ne primećuje se ni homogenost njihovih obrazovnih profila. Dok se kod jednih ističe to da su odlični studenti ili učenici, kod drugih se stručna sprema uopšte ne pominje. Predstavljani omladinci su, takođe, raznovrsnog porekla. Većina ih je rodom iz Grocke, ali ima i doseljenih iz unutrašnjosti Srbije, Bosne ili Crne Gore. Četvoro ih je poreklom iz zemljoradničkih porodica, a petoro rade u indus-trijskim postrojenjima ili studiraju tehničke fakultete.

Međutim, postoje osobine koje su pripisane svim omladincima. To su pre svega omladinski aktivizam i političko angažovanje. Sintagma “društveno-politički rad” se javlja ukupno 8 puta, a reči koje označavaju društvenu angažovanost čine 2% ukupog teksta. Mladi se podstiču na aktiviranje još od osnovne škole, a poželjnim se smatra aktivnost u bilo kojoj od organizacija. Omladinske aktivnosti postaju još приметnije ako je omladinac član SSO-a, pogotovo ako ima neku od rukovodećih pozicija poput sekretara, potpredsednika ili predsednika. Svaki od pomenutih omladinaca bio je na nekoj od ovih funkcija u svojoj organizaciji. Samo navođenje funkcija koje su ovi omladinci imali zauzima 3% ukupnog teksta. SSO je pomenut 18 puta, što je u proseku 2 puta po tekstu. “Kada se pored svih opasnosti koje vrebaju mladog čoveka ostane stabilan i nepokolebljiv, takav omladinac se prima u SK i pojavljuje u našoj rubrici” (GN 71-72). Nakon članstva u Savezu socijalističke omladine, stepenik više je članstvo u nekoj društveno političkoj organizaciji ili čak Savezu komunista Jugoslavije. Navođenje imena ovih organizacija zauzima 3% teksta.

Centrene su osobine radnika. “Njegov rad nije mogao da ostane nezapažen, pa je postao član SKJ” (GN 76). Takođe je bilo poželjno za omladinca da ima karakter vođe. Ovi omladinci su radni, vredni, sposobni i angažovani. Oni su takođe dobri ruko-

vodioci, a uz to i ambiciozni, željni uspeha i priznanja. Negativne osobine se javljaju samo u jednom članku. Međutim, kao i kod većine članaka u kojima se javljaju negativni stavovi o SSO-u, i ovde su negativne osobine navedene kao prevaziđene, da bi pojačale utisak pozitivnih. "Sećamo se njegovih... netaktičnih istupa, nerazumljivih i polemičkih diskusija... Ali, angažovanje u društveno-političkim aktivnostima... i mnogi drugi činioци – učinili su da Milan Janković izraste u zaista primernog omladinca..." (GN 70).

Bilo je bitno i učestvovanje na radnim akcijama, kako za omladince, tako i za omladinke. "Učestvovala je na Saveznoj radnoj akciji Mariovo '76 sa ORB Ivo Lola Ribar iz Grocke i vratila se sa udarničkom značkom" (GN 77).

U ovim člancima se potvrđuju i statistički podaci o stavu SSO-a prema kulturi i sportu. Omladincima su išle u prilog bilo kakve sportske aktivnosti, od šaha do fudbala. Međutim SSO je više isticao bavljenje kulturom, što se uglavnom svodilo na članstvo u nekom kulturno-umetničkom ili folklornom društvu.

Dakle, omladinac po meri SSO-a sredinom sedamdesetih godina bio je društveno-politički angažovan, funkcioner ili barem član SSO-a, vredan i ambiciozan radnik, učesnik omladinskih radnih akcija i aktivan u kulturi, jednom rečju svestran.

Literarni radovi

Literarni radovi omladinaca su na Omladinskoj strani Gročanskih novina štampani povremeno i neredovno. Dakle, nije postojala stalna rubrika, već su radovi ubacivani po potrebi. U posmatranom periodu bilo ih je ukupno 25. To su bile pesme i prozni sastavi, čiji su autori, osnovci, imali između 8 i 14 godina. Prosečna starost autora je 13 godina. Ovde treba napomenuti da godine starosti autora rada "Volim maj", Biserke Marinković (GN 73), nisu poznate, verovatno stoga što rad nije štampan na Omladinskoj strani, već na strani koja se tiče omladine. Takođe, rad "Mi smo Grockoj obećanje dali", (GN 74), jedini nije potpisan, tako da se godine starosti njihovih autora ne mogu uračunati u prosek. Autori najvećeg broja radova su bile omladinke (72%), dok su omladinci manje pisali (24%).

Broj literarnih radova nije bio konstantan ni po broju, ni po godini izlaženja. U početnom periodu izlaženja Omladinske strane bilo je malo literarnih radova, da bi došlo do iznenadnog skoka 1979.

godine. Nakon toga, ponovo dolazi do postepenog opadanja. Ako uporedimo ove podatke sa temama ostalih članaka na Omladinskoj strani, vidi se kako su u početnom periodu najviše mesta zauzimali članci o SSO-u i izveštaji sa njihovih sednica. Radovi koji se tad javljaju, ubačeni su u novine samo da bi dodatno naglasili ostale članke na strani, poput himne gročanskih brigadira, „Mi smo Grockoj obećanje dali”. Već 1979. godine naglo opada broj članaka koji se tiču SSO-a, pa se stiče utisak da urednici Omladinske strane ubacuju članke i grafičke priloge samo da bi popunili stranu. Tako se javljaju i slučajevi gde je cela strana posvećena predstavljanju određene osnovne škole putem literarnih radova njenih učenika. Najznačajnije mesto u radovima početnog perioda zauzimali su Tito i partizani. Tito je predstavljen kao sveprisutna ličnost u životu omladinca: "To biće uvek lebdi nad nada (sic!), pogledom nas prati, a rukama grli" (GN 99). On nije bio samo sveprisutan u životima omladinaca, već i u ostatku sveta: "Dospješ i do dece crne, / u Africi u pleme / Bumbaga, / i do dečaka žutog lica / sa imenom Cju-Janga" (GN 99). čak se i u opisima pejzaža javlja slika Tita ili partizana, sa idejom da su oni zaslužni što svet izgleda tako kako izgleda. U većini tekstova, pa i u onima gde se Tito ne spominje, ima puno simbola komunističkog režima, poput zvezde ili crvene boje. U jednom od tekstova iz početnog perioda, gde se Tito ne pominje direktno, imamo sliku dana koji se završava sa crvenim odsjajem i pitanjem zašto uvek nije tako. U ostala tri teksta u kojima se ne pominje Tito, ističu se one osobine koje su smatrane povoljnim u tom periodu – radnost i angažovanost: "Novinar je i uvek radi od jutra do mraka" (GN 100).

Međutim, smenom rukovodstva novembra 1980. godine i promene uređivačke politike, opet se povećava broj članaka o SSO, a smanjuje broj literarnih i grafičkih priloga. Promene u uređivačkoj politici odražavaju se i na tematiku literarnih radova koji su birani da budu stavljani na Omladinsku stranu. Do 1980. godine samo u četiri teksta nisu direktno pomenuti Tito, domovina, vojska ili partija. Već nakon 1980. godine Tito se pominje samo u jednom radu, dok se partizani ili domovina ne pominju ni u jednom. U ovom periodu se menja i pogled na svet u radovima. Do 1980. godine nisu objavljivani radovi koji nisu odicali pozitivnošću i koji nisu bili puni vedrih tema. Nakon te godine optimizam je i

dalje prisutan, ali se daje uvid i u mračnije teme poput narkomanije i alkoholizma (GN 115).

Zbog ovakvog stava još više dolazi do izražaja promena koja je nastupila 1980. godine. Od 8 tekstova iz ovog perioda samo se u jednom pominje Tito, i to sasvim uzgred, čak i bez epiteta "naš" koji ga je ranije obično pratio. Iako u literarnim radovima niko nije otvoreno kritikovao režim, tekstovi su bili slobodniji i raznovrsniji. Tito se aprila 1982. godine nije više pominjao u literarnim radovima na Omladinskoj strani.

Zaključak

Novine, a i sama Omladinska strana tokom istraživanog perioda nisu imale jasnu uređivačku politiku. To zaključujemo iz toga što su izlazile neredovno i često sa zakašnjenjem. Nije postojao jasan plan uređivanja, shodno tome nije bilo ni stalnih rubrika. Većina članaka imala je pristrasan i nekritički stav. Stavovi koje su autori iznosili zavisili su od više faktora. Prvi faktor je bilo rukovodstvo SSO-a, koje je uređivalo Omladinsku stranu i pisalo većinu članaka na njoj (40% potpisanih članaka). To potvrđuje velika razlika u uređivanju ove strane u trenutku kada dolazi do promene rukovodstva 1980. godine. Od te godine primećuje se kritički stav i racionalnije sagledana slika stvari. Drugi su bile lokalne institucije. Ako se uzme u obzir da su i Gročanske novine lokalna institucija i da ništa napisano na Omladinskoj strani ne bi moglo da bude u protivrečnosti sa političkom listom, jasno je da su one i te kako bile u mogućnosti da utiču na stavove autora. Treći faktor bila je postepena liberalizacija društva, pokušaj reforme i odstupanje od doslednog prikazivanja idealizovane stvarnosti. Uprkos tome o Titu i Partiji nikada nije govoreno u negativnom kontekstu. To se pogotovo odnosi na literarne radove koji su do 1980. godine uglavnom bili o Titu. Posle promene rukovodstva, 1980. godine, Tito se pominjao samo u jednom radu, dok ga u aprilu 1982. godine više uopšte nema. Ali, baš zbog toga što nema literarnih radova merodavnija je ocena prema KPJ koju dobijamo na osnovu samih članaka. Te 1982. godine javlja se isključivo pozitivan stav prema KPJ.

Od svih navedenih faktora najbitniji je rukovodstvo SSO-a. Prelomni trenutak za uređivanje Omladinske strane je promena celokupnog rukovodstva do koje je došlo 1980. godine. Iz novina možemo

naslutiti da je prethodno rukovodstvo bilo u sukobu sa KPJ i da je zbog toga smenjeno. Zato se dolaskom novog rukovodstva korenito menja uređivačka politika.

Istorijski izvori korišćeni u istraživanju

GN. Gročanske novine, u periodu 1976-1982. godine.

Literatura

Havelka N., Kuzmanović B., Popadić D. 1996/97. *Metode i tehnike socijalno psiholoških istraživanja – priručnik za vežbe iz Socijalne psihologije*. Beograd: Centar za primenjenu psihologiju.

---

*Čarna Jovanović, Milan Vukašinović,
Milan Živančević, Uroš Pešić*

The Grocka Newspaper's Youth Page

In this paper we analyzed The Grocka Newspaper's Youth page that was published in the period between January 1976 and April 1982. The Youth page was initiated by the Local Conference of The Union of Socialist Youth, which edited the page. The purpose of this page was to give information about the activities of the Union of Socialist Youth. The articles were analyzed according to previously established categories. The categories were: the author's opinion regarding the Union of Socialist Youth, the League of Communist, the local institution, as well as topics regarding youth and culture. Questions to which this research tried to give answers were the following: what kind of relation was there, how was that relation changed and what caused those changes. We tried to make conclusions based on the derived results. We especially analyzed the column called "Exemplary Youth". By analyzing these texts we tried to establish desirable characteristics of a young person. We analyzed these articles with a word as the basic unit. Also, we tried to determine which were the most frequent topics and why. The results showed that the most frequent topics on the Youth page were connected with the Un-

ion of the Socialist Youth. That was expected because the Youth page was a paper of the Union of Socialist Youth. The Youth page did not have an explicitly defined editorial policy. We could conclude this because the paper was not frequently published, often not on time and there were no permanent columns. After we finished the analyses of the articles according to the established categories, we found which important factors had influenced the author's opinion. The first factor was the management of the

Union of Socialist Youth, which edited this page. The second was the local institutions. The third was the gradual liberalization of the community, the attempt of reform and give a more realistic picture of the social situation. Despite all this, there were no negative writings about Tito and The league of Communist. The most important factor was the management of the Union of Socialist Youth. It was established that the biggest change of opinion was initiated by the change of the management in 1980.

